

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokban — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő

BODNÁR GÁSPÁR.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. **Dr. Balkay Kálmán** szeminarium vice-rector címére (Szatmár, Szeminárium) küldendők
Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Nándorfehérvár.

Magyar zászlót lenget a szél a városban, mely látta a hős Hunyadit és Kapisztránt vivni és meghalni.

Napok óta a mi vitéz katonáink aczél karjai ölelik a földet, a melyen *Belgrád* eltűnt. És a történet mélyéből kibontakozott Nándorfehérvár. A hadak utjának legdicsőbb esillaga századokon át, úgy mint ma.

A *bűnös* Belgrádnak temetésén pedig igazságos népeknek szemében gyász könny nem ül. Belgrádnak eleste intó ujj arra, hogy a nagyra-vágyás, az orgyilkosság, a kapzsiságon szerzett javak a népeknek sirásója lehet. Isten először szól. Aztán int — de végre ütni is tud.

És kitagadja azt, hogy ez az ujj a büszke Belgrádnak elestével a nagy pártfogóknak, a királygyilkos nép szövetségeseinek lelkében is — tövisszurást okozott.

*

Az ős Dunának és vérözönnel festett Szávának tulsó partjairól pedig egy dal zeng, kél és száll felénk. Az ének régi. A letűnt multból való. Törökkel viaskodtunk akkor. Emberségesebb ellenséggel, a ki ma testvérünké lett a zsarnokság ellen

való küzdelemben. És száll igen, újra feltör, kiesendül a magyar lelkekből a régi dal. Egyetlen szó cseréjével, de milyen szó erejével:

Már Belgrád a mivárunk,
Vig tánczot benne járunk,
Oda a szerbek ereje,
Nem úgy, mint most esztendeje,
Szegény feje!

Bűnös feje, bűnös lelke. Gyilkosságokban résztvevő királyi család székhelye. Szégyenletes eseményeknek, orozva gyilkolóknak oduja, bünbarlangja.

A véreskezű országnak a szivébe, a fővárosába kellett mártanunk büntető kardunkat. Hogy megtisztítsuk. Magyar vitézeknek kiomlott vérével mossuk le azt a gyalázatot, mely erre a városra tapadt. Hogy az igazságnak diadalmas zászlója lenghessen rajta. Hogy a történelmi hagyományoknak tiszta, aranszálaival kapcsolhassuk újra magyar területbe és magyar történelembe.

És abban a pillanatban, a mint a magyar vitéznek keze ezt a zászlót kiütötte Belgrád ormaira: nem csak a régi dalban történt névcsere, A történelemben is. *Belgrád eltűnt — Nándorfehérvár fellámadt.*

*

Ne mondjátok, hogy bosszút állottunk. A mi diadalunk nem lenne olyan tiszta és kristályos, ha a bosszu műve volna. A mi küldetésünk — a büntetés. A mi örömkünk az igazság öröme. Nándorfehérvár a mi jutalmunk is. Fensőséges türelmünkért, mellyel vártunk. Sebeinkért, melyeket hősként viseltünk. Hulló könnyekért, melyek édes anyák szemében áldozat — könnyekké változnak.

És ne írjátok, hogy ez a diadal csak a mi örömkünk. A rideg hadtudomány számításában — érzelmi, erkölcsi motívum. Belgrád eleste — Szerbia temetése. Oda szerb ereje. Szerencsétlen, gyalázatos feje.

Azt a magyar zászlót nem csak a szomszédok, a Balkán népe látja. A világtekintete veti érték mérőre. A háboru a miénk. A diadal fénye azonban a világháborura is elszórja sugarait.

... Alkonyra hajlott a nap, mikor a diadal hire hozzánk eljutott. A mint mikor először szólaltak meg a mi harangjaink. Most is eszünkbe kellett, hogy szökjön: Ez az esti harangszó először is a nádorfehérvári győzelem hírére kondult meg. Az angyali üzenet emlékére. Azok, kik hallották, a magyar föld ter-

Négy nap a muszka uralom alatt.

— Naplótöredék a háborus napokból. —

Írta: Egy irtalmas nővér.

VI.

Rendezgetjük a pavillonokat. Hírét vetjük ugyanis, hogy nem sokáig maradnak üresen. Betegeket vártunk tehát. De mi történik? Mozgalom támad az udvaron. Tizenkét tehenet hajtanak be a kozákok a mi telkünkre. Az orosz törzs-orvos rendelkezése.

Ezek a jószágok gazdátlanul bitangoltak a határban. Az orvos a kórház üres tárházára gondolt és idehajította a teheneket. És valóban szükségét szenvedtünk már a tej dolgában! Az elmebetegek ápolója nyomában magára vállalta a tehenek gondozását.

Estére érett az idő. Mintha szürke ólomszárnyakon ereszkedett volna az éj. Mi keresztül akartunk látni ezen a szürkeségen. Fel — az egekig! Esti zsolozsmára mentünk. A kápolna előszobájából férfi és női hangok szállanak felénk. * nővér kalauzolt három kozákot a kápolnába. Egy szolgának tolmácsolása kapcsán arra kérték a nővért, hogy mutassa meg nekik azt a helyet, a hol imádkozni szoktunk. A nővér nagyot nézett és a kápolna utolsó padjába tessékeltte őket. Köztük volt az orosz tiszt is, a kinek az elmebetegek főápolójával — a mult éjjel — folytatott beszélgetését már leírtam. A tiszt ur a patyolat tiszta padon fekvő imádságos

könyvben kezdett lapozgatni. Szent képeket nézegetett... Egy váratlan pillanatban megszólal a csengettyű. Tiszt uram, meg a többi kozák is összerenzen. Megijednek. Rejtelmesen összenéznek. S látszott, hogy nagy bizalmatlanság tölti el lelküket. Mire gondolhattak ők, a kik a bönbölő ágyukat már megszokták. És most egy szelid csengettyű szóra összerenzenek.

A karban való imádságnak hangjai azonban csakhamar felhangzanak. Mintha bizalmuk visszatérne... a mi buzgó könyörgésünkre hallgatnak.

Az oltáron égő gyertyák lángjai közt ott állott az Isten-anyja művészi szobra. Gyöngye nők... ellenségek, kozákokkal a kápolnában. Nők, a kiknek szemében könny rezeg. Kezüik imádságra kulesolva, ajkukon zsolozsmát zengenek.

— Sir az Isten édes szent Szülője, hét tőr dőfé át gyöngéd, jó szívet. Könnyes szemünket a Fájdalmas Anyára szegezve így imádkozunk.

Vajjon értették-e szavainkat? Bizonyára nem! De érezhették. Oh, bizonyosan érezhették, mit mondunk, kérünk és miben bizunk.

Most felállottunk. Az asztali imádságot mondottuk. A kozákok is felállottak. Mikor a kápolnából kifelé indultunk, kíváncsian nézték eltávozásunkat. * nővér maradt csak a kápolnában, utolsónak. Várta, hogy az ellenség is távozzék. Indultak is csakhamar. Kimenőben a perselybe pénzt dobtak. Az

egyik kozák 3 drb 10 copecot nyomott a nővér kezébe. Végleges távozás előtt a tiszt ur három izben mindkét térdére ereszkedett. Homlokát ön maga elé — földre — tett kuszájához érintette. Mélyen sóhajtozott — és ő is eltávozott.

*

Az est bizony mélyen benyult... ideje volt, hogy nyugalomra térjünk. Oh mily nehéz pedig most az éjszakára gondolni. Mikor a lélek tele van gondolattal. Bizonytalansággal. Hitünknek és drága hazánknek jövődjéről. Hogy pihenhetne ilyenkor a test. Ki tudna most nyugodtan aludni. Az agy hasonlatos a méhköphöz. A gondok, a fájó aggodalmak és megriasztott remények zsongnak benne. Sokáig küzdöttem e zsongásokkal, melyek eszer-egyszer — mintha fulánkokat eresztettek volna fejem idegeibe. Szerettem volna felsírni. De most éreztem, mily értéke a léleknek — az önuralom.

Október 6. És mégis megvirrad. Nincs olyan éjszaka, hogy vége ne lenne. Ugy ébredtünk fel, mintha a béke éjszakáin pihentünk volna. A szent misén különösen az elesett harczó katonáinkért imádkoztunk. Megemlékeztünk a 13 aradi vértanúról is, Reggeli után — dolgunk után néztünk.

Valami jó sejtélem viaskodott most a mi lelkünkben a nyugtalan közérzessel, mely eddig uralkodásra tört.

— Ugy érzem, mondja * nővér, hogy ma a mieink reánk gondolnak. Talán jönnek is már.

mékeny porává lettek. Most... mi is hallottuk a harang érzhangját. És az angyali üdvözlésben ekkor a *Hit* és a nemzeti *Geniusz* borult egymás keblére. *Mert hittünk — győztünk is!* △

Találékonyak

a lelkek abban, hogyan kell a családban örömet szerezni karácsonykor azoknak, a kik a mieink. A kik szívünkhöz vannak nőve a szeretetnek és vérkötélnek aranyszálaival. És tervezgetnek... eszméket vetnek fel, hogy hogyan váltsák ki melegséges érzelmeiket.

Azok a katonák, a kik a esatateren töltik majd *harczban* a békesség ünnepét; azok a betegek, sebesültek, a kik itt a mi kórházainkban érik az ünnepet, a mi nemzet-családunknak tagjai. Vérkötélnek csatol hozzájuk, melyet a haza védelmében szöttek a hősiességnek szálaival testvéreink.

Nem csudáljuk, hogy a jótékony női lelkek különösen elmélkednek, gondolkodnak azon, hogy minő alakban tegyék örömteljessé főleg a mi kórházainkban fekvő vagy üdülő betegek ünnepét.

Egy előkelő urasszony, a jótékonyának kiváló, vezértagja kérdést intézett lapunkhoz: „van-e valami jó gondolatunk, eszménk“ ez irányban.

Nehéz a felelet akkor, mikor a kérdést olyan lélek teszi fel, melybe a találékonyaságot, a szeretetnek és gyöngédségnek csudás érzéseit a jó Isten maga ültette: a női szívbe.

De azért nem tagadhatjuk meg annak kijelentését, hogy a mi katonáinknak, testvéreinknek karácsonyi ünnepét akkor tehetjük igazán örömmel teljessé, ha kinek-kinek az ő családi otthonát pótoljuk. Már a hogyan emberileg pótolni lehet az otthon édes boldogságát.

Lélekbuvárok és a harczterén nagy tapasztalatokat szerzett katonák mondják, hogy a harczosokat hidegben, tűzben, fogságban, kórházban nem a sebek fájdalma, a fogság keserősége üldözi, teszi levertté... hanem az elhagyatottság érzete. Elhagyatottságban ébred fel a hazafájás. A családi érzések egész raja. Az életnek érzéketlensége bántja az ennek előtte pár nappal diadalmas életérzettel lobogó szíveket.

Karácsonyi gondoskodásunkkal tehát ezt az elhagyatottság érzetét kell gyöngíteni, sőt teljesen feledtetni.

Erre pedig nem a cifrázkodás, a fény, a hiúságos, de melegség nélkül való ajándék-tárgyak valók.

— Oh, adja a jó Isten. Hiszen mi is, mintha reményt éreznénk — feleltünk mindnyáján vidultabb arccal.

És ime csakhamar jön a hír, hogy mintha német segélycsapatok érkeznének vidékünkre.

— Valami készülöben van, biztattuk egymást.

Kilencz óra elmúlt, mikor hozzák házunkba a muzsika törzsorvosnak az üzenetét:

— Tizenegyórakor ebédet kérünk...

— Mi ez? — gondoltuk, de csak sutogva kérdeztük egymástól.

Vendégeink meg is érkeznek pontosan. A szó teljes értelmében katonásan végezték az ebéddel. Izgatottak, nyugtalanok voltak. Fél óra alatt elkészültek. Aztán... aztán fél 12 órakor, mint a hirtelen kerekedett vihar... a szélvész szárnyain vágattak... Apsa felé.

Igy futottak a többi kozákok is — mint hallottuk — ki a városból...

Mily különös csendesség lett egyszerre. A felzaklatott házra mélységes, nagy csendesség borult. Mi imádkoztunk... Oh, a csendesség most olyan jól esett a mi felzaklatott lelkünknek.

Ebéd alatt jön tudomásunkra, hogy Sziget határában nagy csata lesz. Itt vannak talán a mieink? Kinek kell ilyenkor az ebéd? Alig tudunk valamit enni. Csak sóhajtvá mondogatjuk:

— Oh, édes jó Istenünk, segítsd gyözelmemre a mieinket.

A katona családjának milliójébe képzeljük magunkat, mikor őket a karácsony, a krisztusi békének és megváltásnak örömeiben akarjuk részesíteni.

Tegyük az ő itten való létüket egészen családiassá... különösen a karácsonyi ünnepek alatt is.

Ismerni kell a lelkeket. A család, a tűzhely lélektanát. Minden család már jóval karácsony előtt takarékoskodik. A családfele kétszeresen dolgozik. Csak hogy kalácsot, a háznál. Egy kis karácsonyfa... lobogó gyertyáival és apróságaival. Egy külön kis világa legyen minden tűzhelynek, hogy e külön kis világgal olvadjon bele — a közös, a társas örömbé, ünneplésbe.

Arra törekedjünk tehát, hogy itt is — a kórházakban is, kivétel nélkül juttathassunk a közös karácsonyfa köré lehetőleg minden betegnek, sebesültnek egy kis külön kalácsot, egy kis külön adományt. Melyről tudja az a katona, hogy az neki szól. Az az övé. Abból ő is kínálhat, neki is jó szívvel adhatnak. Így van ez otthon is, otthon... melynek melegét, gazdag szegénységét oly régen nem élvezte.

És hogy-hogyan lehetne ezt elérni. Asszonyok, leányok... emlékeztetek a batyubálókra. Mit süttöttek, mit főztetek, mit kötöttetek ezekre a bálókra? Mily büszkék voltak, hogy híres gazdasszonynak neveztek. Dicsérték, tisztelték benneteket.

Most itt az idő... a szeretet-lakomára. A testvéreitek megvendégelésére. A kik közt talán a tieitek is ott harczoltak a esatateren. A kiket más városokban nők, anyák, leányok szintén megvendégelnék karácsony ünnepére.

Kerületekre kell osztani a várost — kórházak szerint. És egy gyűjtő helyet... egy gyűjtő asztallal ellátni e kerületeket.

Ne legyen család, a ki decz. 20-22 ig be ne jelentse: mit hoz ezen asztalra. Mit ad. Kalácsot, hust gyümölcsöt... a legszerényebb mértékben és alakban.

Tessenek erről a praktikus eszméről gondolkodni. De cselekedni is!

Mester.

Orosz rendszer a várostromnál. A monachia egyik leghatalmasabb erőssége Przemysl, másodsorú jutott az oroszok ostromló gyűrűjébe. Az első ostromot diadalmasan végig közdött sebesült honvédtiszt elbeszéléséből, ki érdekes s most lenem irható szerezés körülmények folytán szemtanuja volt az oroszok egyik värellenes rohamának, közvetlenül látta, mint kergetik a biztos halálba az orosz tisztet katonáikat. A várvédelmét szolgáló szöges drótsövény akadály elhárítására első feladata az ostromlóknak. Az

És újra-újra a kápolnába megyünk. A gondviselő jó Isten házába. A győzedelmek és boldog békességnek hajlékába.

... Alig hangzik fel a zsolozsma... egyszerre, mintha az ég zengését hallanók. Mintha a mennydörgés hőmpölyögne hegyeink ormain. Morajló csattanások rázzák meg ablakainkat. A levegőt.

Ijedten, sápadtan állunk már az udvaron. Szívzorongva hallgatjuk a rettenetes zenét. Egymásután, sűrűn dörögnek az ágyuk. Egyenlőtlen, de alig három-négy percznyi, szinte ütemes egymásutánban halljuk a bömbölést.

A hang irányában figyeltünk. Az ég sötétké volt... de csakhamar szürkés fehérre változik. Az emeletől egy-egy eldördüléskor villámláshoz hasonló láng csap tekintetünk elé. Az ágyubömbölést úgy félóra mulva gépfegyverek pufogása váltja fel. Mélységes csend.

S. * nővér kiderült arccal jön felénk. És mondja, hogy az osztrák sebesült fogolytiszta a mi ágyuink hangjára ismert. Hogy szinte meglevenedett a szenvedő sebesült. A többi sebesült izgatott volt. Mi lesz velünk, ha a városból elfutott oroszok visszajönnek... Betegápoló nővérük * vigasztalta őket. Folyton ott járt kelt közöttük. A kotló sem félti egy csirkéit a vércsétől, mint ő drága sebesültjeit. Mit tegyen velük? Hova rejtse el őket?

Az ebéd utáni imádkozás elvégeztével

oroszok négyféle csapattal iparkodnak a várovezetett áttörni. Az első nagy csapat semmiféle más fegyvert nem vitt magával, mint élesre köszörült baltát, hogy ezzel vágjon utat magának az akadályon; közvetlenül ezen csapat után drótvágó ollóval ellátott csapatok következtek, majd jöttek a rendszeren felszerelt fegyveres gyalogos ezredek felfejlődve, hátuk mögött a gyávák megbüntetésére kirendel altisztek és gépfegyveres-tagok, végül pedig a tiszték. Mint az elrendezés mutatja, az elülső vonalban, a szó valódi értelmében felhajtott és vágóhidra vitt csapatok a védők leggyilkosabb tűzébe jutottak s közülök aligha maradt valaki életben s így érhető meg, hogy a legbrutálisabban erőszakolt przemysli várostrom alatt egyes orosz ezredek valóságoslag megsemmisültek. Aligha lévedtünk, mikor az oroszok másodsorú ostromkísérletét is csufos kudarcnak jósoljuk.

Ne dicsekedjünk

vele, hogy jót tettünk. Ne az legyen első és szorgos gondunk, hogy a mi tetteink a világpiacára kerüljenek. És ne csak másokat tegyünk az értékmérőre. A magunk igaz értékelését pedig ne kerüljük gondosan. S ha mégis mi magunkat rostáljuk: ne szóljon itéletünk emígyen:

— Ime, Uram! Ime édes hazám! Tizedet adok mindenből. Kétszer bőjtölök betenként, hogy másokkal jót tehessek. Nem vagyok tehát, olyan mint más.

Nem az igaz jótékonyaság hangja ez a hang. A gögös önértetnek szava. A mi magunk értékelésének tultengése; lázas, nyugtalan kielégítése. Terméketlen ponyva-szórás, mely nem lehet és nem is lesz áldásoknak forrása.

A legkisebb cselekedetnek több az értéke, ha rugója, ha szála az Isten gondolatából fonódnak. Ha a krisztusi szeretetnek melegsége, önzetlensége, szépsége és termékenyítő ereje ömlik el rajta.

Hála Istennek, hogy ezek a mai idők megsokasítják az ilyen cselekedeteket. A sok-sok apró jótéteményeket, a mikről kevesen tudnak, de mégis termékenyítő harmat. Isten gondolata és a krisztusi szeretet csillog bennük. Keveset beszélnek, irnak róluk, de többen érzik, mint valaha.

Nem baj ez az észrevétlenség!

Hányan és hányan nem látják egész életükön keresztül a termékenyítő hajnali harmatot. Mert alszanak. Egész életükben figyelemre sem méltatják. De azért a kis harmatcseppek nagy áldásoknak forrásai.

Hála Istennek, hogy vannak lelkek, a kik ingyen, minden vágyakozása nélkül a

jó főnöknök látván, hogy izgatottak vagyunk... vigasztalt, erősített és megbizott, hogy néhányan a konyhában segédkezzünk. Örömmel fogadtuk a rendelkezést. Az imádság és munka a leghatalmasabb lélekesilapító. Dologhoz láttunk tehát és munkánkat felajánlottuk... a mi győzedelmünkért. És dolog közben ajkainkról szállott, röpült a rövid, de bensőséges röpima:

— Most segíts jó Szüzanyánk, Mária.

— Irgalmas Jézusnak, enyhítsd sebesülteinknek fájdalmát.

— Élet, halál ura, — adj a mi elesetteinknek örök nyugalmat és világosságot.

Munka után az ablakból észrevettük, hogy a kozákok vágatva jönnek vissza városunkba. Lovas kozák-csapatok. Ekkor fél 4-re járt az idő.

— Teremtő Istenünk!

Néhányan be-befutnak a mi udvarunkra is. Gyorsan felkapják, bepakolják sebesülteiket. (Kilenczen voltak.) És elvágattak. A mi betegeinket mind itt felejtették. Már akár milyen indulatból cselekedték... de a mi örömünk határtalan volt.

De ime, ismét halljuk a gépfegyverek pufogását. Mindig közelebről és közelebről halljuk. Am, ezt a jelenséget is úgy magyaráztuk, hogy a mi katonáink kergetik most a muszkát. És nyugodtabbak lettünk.

És csakugyan kivonult városunkon keresztül a visszavert ellenség. Azon az uton, melyen minap oly könnyedén bejött.

földi jutalomnak ... jót tesznek. Mindennap minden lépésükkel. Mint a virágok. Érdek nélkül virítanak. És a fecskék is — ingyen esevének.

... Egy orvos, távol a krisztusi hittől csudálattal kiáltott fel mostanában:

— Mindnyájan arról beszélünk, mi jót tettünk. Mindnyájan — emberek lévén — szinte várunk valamit. Hirlapi dicséretet vagy talán a kitüntetés titkos vágyától égnék kebleink. Csak ezek az angyalujjakkal, csudálatos, csendességgel dolgozó irtalmas nővérek ... nem törődnek semmivel, csak betegekkel ... csak az irtalmasságnak bámulatos szép cselekedeteivel.

Mindnyájan nem lehetünk ilyenek. Más kötelességet is szabott hivatásunk. Magasabb erők kellenek hozzá és életkörülmények.

De lehetünk önzetlenebbek, mint voltunk eddig. Jótékonyásban, munkáinkban lehetünk értékesebbek. Belső világunk szebb, krisztusibb. Isten gondolatától, az oltároknak hitétől induljunk mindig a haza oltárához és térjünk oda vissza. Mert ez az út az igaz jótékonyosság és irtalmasságnak útja.

△

Egy kultur-okmány. Leszögezzünk egy érdekes kultur okmányt: a francia nemzet emberszeretét, kulturáját hangosan hirdető okmányt, melyet a jövőben és különösen a háború erkölcsmezején fognak a nemzetek „a betyár“ a „barbár“ a vad magyar nemzet lovagiaságáról mérlegelni. A míg ott a francia „kulturemlőn“ maradt magyar honpolgáraink fogságba kerültek. A rabnak keserves kenyérét eszik és munkáját végzik. A magyar földön, rekedt francziákról így szól az okmány:

— A Magyar Távirati Iroda jelenti: A budapesti francia kolónia tagjai a következő beadványt intézték a francia külügyminiszterhez: Az alulírott Budapesten lakó francziák bátorokodnak Excellenciátat értesíteni, hogy a Francia ország és Ausztria és Magyarország között fennálló háborus állapot ellenére csak a legnagyobb dicsérettel szólhatnak a bánásmódról, melyet a magyar hatóságok velük szemben tanusítanak. Nevezetesen kijelentik az alulírottak, hogy ugyanazt a szabadságot élvezik mint béke idején és eltekintve attól, hogy egyik legutóbbi rendelkezés szerint a rendőrségnél jelentkezniök kellett, semmi más rendszabályt ellenük nem fogantattak. Az alulírottak ennél fogva kérik Excellenciátat, kegyeskedjék elrendelni, hogy a reciprocitás alapján a magyar honosokat Franciaországban hasonló bánásmódban részesítsék. Victor Berthe, Francis Berton, Francis Burglé, Marius Codoux, Blanche Debost, Marie Debilly, Adrienné Delmarre, Marcell Deyrolle, Marthe Fauqueux, E Foucault, Louis Francis, Céline Frémin, Marie Gay, Abel Humeau, Mozes Kaufmann, Julie Lambert, Jean Francois, Le Paih, André Leval Francine Montouge, Marguerite Pierrez, Lucien Tratabuy, dr. Sapolin, Alice Staar Bernard Witkine.

Francia országot az Isten veri — mondotta egy francia író, mert elvette az esztét azoknak, a kik az ország gyepeljét kezükben tartják. Azt lehetett remélni, hogy ez a szerencsétlen, magaslatáról lebukott nemzet legalább a veszélyek idején észre tér. És legalább az egyházablás fog szünetelni. Nem így történik. Így pl. Bourges egyházmegyében a beteg és öreg papokat támogató pénztárat rabolta el a kormány. Az érsek kénytelen volt a papsággal közölni, hogy az illetményeket nem tudja folyósítani. De a lelkek szabadságának megrablásától sem tartózkodik ez a kormány. A hivatalos világnak megtiltja, hogy az elesett katonák lelki üdvéért mondandó szent miséken megjelenhessenek. A sebesült katonák részére gyűjtött adományok közt sok érem, olvasó, szent kép van. A kormány megtiltotta ezeknek a tárgyaknak kézbesítését. A betegápoló apácák felajánlották szolgálatukat a kath. jellegű kórházakban a kormány nem fogadta el. A kath. lapok cenzurálásával hallatlan zsarnokságot visz végbe. És így tovább ... Mind ezeket a francia katolikusok néma, benső fájdalommal türik és még a mérsékelt liberálisok is szégyenlik, hogy Franciaország így megcsufolja önmagát, a szabadság országát Francia országnak egész szerencsétlenségét,

megaláztatását fokozza és siettet az *erkölcsei zülles*. Francia országot nem csak az ellenség, de az Isten is veri. Ha csak egyik kezével is. △

A háború.

Nándorfehérvárnak nevét ismeri a történelem lapjairól a magyar gyermek. A mióta a magyarság beleírta a nevét a nemzetek történetébe is, most *hatodszor* vonultak be a mi hőseink Belgrádba. Az utóbbi két évtized alatt Ausztria-Magyarország csapatai harmadszor keresték őseik szellemét. Negyvenhét esztendeje, hogy a Kalimegdán ormáról letűnt a félhold, mely messze keleten most van felragyogóban nekünk. Boldog emlékü Andrássy Gyulánknak köszönhetjük Szerbia, hogy a török várórség kivonult a szerb fővárosból. És e félszázad alatt a mi segítségünkkel és jóakarattal nagyot nőtt és még nagyobbra nőhetett volna Szerbia, ha józan kezek irányították volna sorsát. De Belgrádban az atomosság, a gyűlölet és a cselszövés politikusai lettek az urak, amióta királygyilkosok kardja diktált Szerbiában és ültette az ifjú trónra a Karagyorgyeviesokat. A világháború szörnyűségét Belgrádban idézték fel Európára, ott ahol a trónörökös párt meggyilkolásának terve megszületett, ott, ahol a bombákat gyártották, ott, ahol az orgyilkosokat nevelték Belgrádba ma magyar beszéd hangzik és a nemzeti Himnus hangjai szállanak az ég felé.

Francia tüzekek és ágyuk a Czigányszigeten. Belgrád megvétele előtt hős csapataink támadást intéztek a Czigánysziget ellen. Több óráig tartó heves harc kezdődött. Katonánk halálmegevető bátorsággal vetették rá magukat az ellenség megerősített hadállásaira a szerb ágyuk gyilkos tüzelése közben és a szigetet rohammal vették be. A szerb őrségtől aki el nem esett fogságba jutott. A Czigányszigeten elejtett foglyok közt van sok francia tüzekek és nagy számban zsákmányolt ágyú között sok francia ágyú is jutott csapataink birtokába. A Czigánysziget bevételevel Belgrád ostroma a vízi oldalról is megkezdődött.

A hős honvédek. Tábornokoknak, hadvezetőknek dicsőséget szerezni vagy és fényes cselekedet. De közkatónáknak, honvédeknek kitűnni, sőt történeti tettet véghez vinni ... dicsőség. Százszázok közül magasra emelkedni ... ormokra jutni, hogy zászlót tüzzön ki, melyet a nemzet milliója üdvözléssel üdvözöl ... bizony nem közönséges cselekedet.

A hős honvédek harszó lázában égve, kipirult orcával, frenetikus éljenzés közben nyomultak előre Belgrádban. A lelkesedés tetőfokát érte, mikor a csapat éle Belgrád földjére ért. Kesztnér Pál közlegény előrohant és Hajdu Béla honvédtizedesnek kezébe nyomott egy magyar nemzetiszínű zászlót, amellyel a tizedes a belgrádi vár fokára jutott. (Más hír szerint egy népfelkelő hadnagya.) Itt az egész csapat egetverő lelkesedése mellett tüzte ki a zászlót. A katonák sirva borultak egymás nyakába. A tiszték egymást csókolták örömlükben. A győzelem részegsége a hónapok óta visszatartott türelmetlenség energiájával tört ki.

— Éljen Nándorfehérvár! — kiáltották a tiszték, sapkájukat lengtetve és az egész csapat zugva ismételte: Éljen Nándorfehérvár!

A konak előtt kezdtek összegyülekezni a magyar csapatok. A Terazzián, a Moszkvaszállóban csak magyar szót lehetett hallani. Emberek, akik sem békeidőben, sem a mozgósítás óta nem találkoztak egymással, mint békeszerető testvérek, a boldogságtól túlaradón, kart-karba fűzve mentek az utcákon és csoportokba verődve kiáltoztak, énekeltek. Mikor a Himnusz áhitatos melódiája először esendült fel, katonáink levették a sapkájukat, sokan letérdeltek, mások sirva fakadtak.

Dicsőséges ... földből ég felé emelkedett jelenet, mikor a férfi, mikor a hős honvéd — *örömben* sir.

Románia és Bulgária fővárosában örömhírként érkezett Belgrád eleste. *Szófiában* külön kiadások adták hírül Belgrád elestét s

az örömhíre ezrével tüntetett a nép a bolgár főváros utcáin. — *Bukarestben* plakátok jelentették, hogy csapataink bevonultak Belgrádba s román közvélemény nagy tisztelettel adózott az osztrák magyar csapatok hősiességének.

A román hadsereg nem akar háborút. A Bukaresti Magyar Ujság írja a következő érdekes sorokat: Az oroszoknak tetsző háborus propaganda vezetői nem dolgozhatnak már olyan zavartalanul, mint ezelőtt. Mind hangosabb és hangosabb tiltakozásokat hallhatunk a háború ellen és míg a háborus tüntetések megszokott közönsége jórészt olyanokból kerül ki, akik nem kötelesek bevonulni fegyveres szolgátra, a háborút ellenzők folyton gyarapodó seregének hívei között csupa olyanokat látunk, akikre az annyira óhajtott háboruban aktív szerep vár. „Seara“ című bukaresti lapban egy egész sereg tartalékos katona — közlegény és tiszt vegyesen — tiltakoznak a háború ellen. Kijelentik a tiltakozók, hogy az utca kérde meg a katonaköteles embereket is, vajjon mi a véleményük? Azok, akik a bulgáriai bevonulásban részt vettek, még emlékezni sem akarnak több hadifelhéskészülésre.

Belgrád elfoglalása és Románia.

Bratianu, román miniszterelnök hivatalos kommunikéban tudatta a sajtóval a Belgrád elfoglalásakor összehívott minisztertanács határozatát, amely kimondja, hogy Belgrádnak a monarchia által történt megszállása Románia külpolitikai magatartását nem befolyásolja. Bratianu meglátogatta Czernint, a monarchia követét és Busche német követet.

A néppusztító muszka. Most már a kárpáti harcok után semmi kétség nincs abban, hogy a muszkának azért is kellett a háború, hogy népet pusztíthassa. Otthon nem bizonyult elég hatásosnak a „*vutki*.“ Pusztit ... pusztit de nem eléggé. Öldöklő háborúra, mézszárszékre van szükség, hogy ez a nép megtízeldődjék. Przemyslre, Kárpátokra, Mazuri-tavakra. No hát már csak nem olyan tökkelütött az a muszka, hogy előre tisztában ne legyen vele ... mi vár reá a Kárpátokban pl. Azért a néhány napi harcokért, rablásért. De viszi a népet, mint az ágyutöltelék, a municziót — a mézszárszékre. Gyermekkorunkban olvastuk már, hogy a pogányokat azért neveztük így, mert gyermekeiket az utcára teszik ki. Tengerbe dobják. Ezen pogányságnál különb, embertelenebb — a muszka. Ő engedi, hogy felnőjön az a muszkagyerek. Sőt családot alapítson. Nyomorogjon, kancsukát kapjon napi porciónak. Aztán, mikor felnő és puskát vehet kezébe ... viszi a mézszárszékre. Öregket, síró árvákat borít gyászba, nyomorba. És viszi a kulturának rombolására, pusztítására, népek szabadságának megfosztására. És azok a dicső nemzetek, a „*kulturemlők*“ — a melyekből — fájdalom, a mi új nemzedékünknek egy kiváló és nemzeti erőt gyengítő frakciója is táplálkozott az utóbbi időben — szövetséget kötnek a néppusztító zsarnokkal és vele együtt csufolják meg a népek legelemibb kulturáját és emberséges érzéseit. A történelemnek legfeketébb lapjait írják ezek a nemzetek most.

Orosz dicséret Potiorekról. A Moszkvában megjelenő Russkifa Vjedomosti minapi cikke, amelyben a Szerbia ellen operáló osztrák és magyar sereget dicséri, így szól többek közt:

— Bármennyire fájjaljuk is Szerbia összeomlását és bármennyire bámuljuk is a kétségbeesésben csodálatosan hős szerb csapatokat, nem tagadhatjuk meg elismerésünket az osztrák és magyar hadseregtől sem. Amit Potiorek tábornok művelt az nem volt a tulsulyban levő sereg átgázolása az ellenség, hanem valóságos stratégiai mestermű, amelyet majdan a hadtudomány tanítani fog. Potiorek minden gondolata arra irányult, hogy lehetőleg kimélje az emberanyagot és a hadiszereket.

— Már sokkal régebben elfoglalhatták volna azokat a területeket, amelyeket most megszállottak, ha ez lett volna a főcél. Potiorek olyan hadvezér, akit az osztrák és magyar főhadvezetés a déli harcmezőn nyugodt lélekkel hagyhatott saját belátása sze-

rint cselekedni és intézkedni és ez annál nagyobb dicséret Potiorek tábornokra nézve, mert a szerb harcászintér az ott uralkodó viszonyoknál fogva már nem az, ami volt, nem mellékes harcztér, hanem jelentőségében nagyot uőtt.

Meddig tart a háboru? Arra a kérdésre meddig tart a háboru könnyebb felelni, mint az ember képzelné. Egy katonatiszt számításai szerint a helyzet a következő (természetesen csak papiroso):

— Megbízható adataink vannak arról, a háboru kitörése óta mindennap átlag 30.000 egy hónapban tehát körülbelül egy millió ember válik harcztéptelenné. November közepéig tehát körülbelül három és fél millió volt a halottak, sebesültek, betegek és foglyok száma. Ha a fegyverben álló emberiség számát egy kis túlzással 25 millióra becsüljük, ennek már 14 százaléka lett harcztéptelen. Könnyű kiszámítani, hogy ha a veszteség aránya megmarad másfél év múlva Európában nem lesz fegyverfogható ember. Minthogy azonban egy minimális hadsereget minden államnak meg kell mentenie a jövő számára, minthogy továbbá az emberéletnél is fontosabb pénz- és monucziókimerülés, fegyverekben, lovakban, felszerelésben való veszteségek és a folyton fokozódó élelmezési nehézségek is megrövidítik a háboru tartamát, megállapítható, hogy a hadviselő államok, ha előbb nem, jövő ősszel minden körülmények között kénytelenek lesznek békét kötni.

Portugal mozgólódásaival kapcsolatosan írjuk a multkor, hogy jobban tenné a dicső köztársaság, ha a maga portáját őrizné és ott végezné a szükséges sepregetéseket. Ma már megérkezett, olvassuk az önérteti tultengésben szenvedő köztársaságról: Mikor a portugal köztársaság veszedelemben. Az esetben, ha Portugália beavatkozik a háboruba, a szindikalista ipari munkások és a monarchisták megfogják próbálni a polgári köztársaság megbuktatását. A szervezett munkások nyíltan hirdetik, hogy nem fogják engedni a csapatok harcztérre vivését és mivel a katonaság között a szocializmus erősen meggyökerezett, könnyen megeshetik, hogy a hadsereg fellázad. A monarchisták terve más. Ok akkor akarják a köztársaságra a csapást mérni, ha már a katonaság elhagyta az országot.

Háborus hírek. *Hindenbárg* magyar ezredtulajdonos. A király a legendás hírű vezért a 69. gyalogezred tulajdonosává nevezte ki. Ez az ezred szintiszta magyar ezred. Székesfehérváron, Pécsen van az ezred törzse békés időben. — *Harminczkétezer az orosz tisztikar vesztesége.* November huszadikáig a Russkij Invalid hiteles jelentése szerint ez volt az orosz hadsereg vesztesége tisztekben. Kilenczezerkét százkető halott, tizenkilenczezeröttszázötvenegy sebesült és háromezerhatszázhetvenkilenc fogoly. — *Berlinben örömmujongással* fogadták Belgrád elestének híreit. Rendkívül sok házon lobogó lengett. A sajtó mint világtörténelmi eseményt méltatja. — *A szultán királyunkat* üdvözölte Belgrád elfoglalása alkalmából. — *Anglia felelőssége.* A nagy világháborunak közepette az egész világ figyelme mégis csak oda irányult a német birodalmi gyűlésre. *Bettmann-Hollveg kancellár,* mint egy hatalmasan élő lelkiismeret oda állította Angliát a történelem itélő széke elé... Anglia viseli — úgy mond Isten és az emberek előtt a felelősséget a háboruért, a minek csapása Európára és az emberiségre elkövetkezett. Anglia kapzsisága elérkezettnek látta az időt, hogy összeszuzza legnagyobb versenytársát a világpiacra.

El Párizstól! Nem szeretjük a jelszavakat, a papiroson maradó tizparancsolatokat. De talán a nagy tanítómester a Háboru... ebben is változást csinál. És az értelemben, a szívbe vési, hogy az akaratot mozgassa meg. Hiszen rabszolgái voltunk a párizsi divatnak, az angol majmolásnak, talán itt az ideje, hogy ezt a rablincset is szétépjük. A bojtkottmozgalom, harc már megindult és hódít. Ausztriában és Németországban is. Tul a Lajtán különösen az osztrák háziasszonyok szövetsége indított hatalmas akciót, amelynek jelszava:

— El Párizstól! — az egységes eljárás biztosítására már ki is van dolgozva a tizparancsolatja. Meg kell tanulni nálunk is. Németországban is ezt a tizparancsolatot, amely épügy érvényes az angol ellen is. Így szól:

1. Minden asszonynak kötelessége, hogy magára jövőben a párizsi divattól függetlenítse.

2. Női divatszalon tulajdonosok divatárusnők és varrónők nem -zarándokolnak többé Párizsba.

3. Egyetlen asszony se tőrjön szállítóinál francia modelleket.

4. A francia divatlapok tünjenek el a kávéházak és szállítóink asztaláról.

5. Anyagot, szövetet, hozzávalót semmi szín alatt sem szabad Franciaországból hoztatni.

6. A régi divatjelzések pusztuljanak ki! A sikk, az elegáns szavakat pótolja a szép, egyszerű, finom stb.

7. A vagyonok, amelyek eddig Párizsba mentek, ezentul a mi művészeinket, gyár- iparunkat és iparművészetünket virágoztatják fel.

8. Asszonyaink végleg szabaduljanak fel a francia divat esztelenségei alól!

9. Bevásárlásaiknál emlékezzenek arra, hogy az apák és testvérek milliói hulltak el s honfitársaink százezret akadályozták meg a békés hazatérésben.

10. Az asszonyok megteszik a maguk kötelességét, a férfiak arról gondoskodjanak, hogy a francia borok, gyártmányok ötven esztendőre lekerüljenek az asztalról s francia film ne kerüljön a szemük elé. Az asszonyok esküdjének meg, hogy győzelemre jutatják a jelszót: „el Párizstól!”

Egy német anya levele egy francia anyához. A Frankfurter Zeitung érdekes levelet közöl, mely kiáltó bizonyítéka annak, hogy a németek semmilyen tekintetben nem érdemlik meg, hogy az angolok és francziák barbároknak és hunoknak nevezzék őket. A levélből a következő részleteket vesz- zük ki:

— Tisztelt asszonyom! Egy anya, a kinek a fia úgy, mint az öné, a hazáért háboruba vonult, egy német anya kíván önnek néhány sort írni. Egy nagy beteg szállit- mányal ideérkezett az ön fia, Paul Lucien, a kinek súlyos sebe volt a fején. A legnagyobb elővigyázattal beszállítottuk egy kórházba, a hol a beteg a apácák útján azt a kívánságát fejezte ki, hogy fel akarja venni az utolsó kenetet. Ez meg is történt. Az ön fia az éjjel váratlanul rosszul lett és meghalt Nyugodjék meg tisztelt asszonyom, fiát a legnagyobb gondossággal ápoltuk és a fia mint hős halt meg hazájáért Eltemettük a legnagyobb katonai pompával. Kívánjuk, hogy békében pihenjen. Ide mellékelve küldök önnek néhány levelet abból a babérkoszoruból, a melyet fia koporsájára tettünk. Ebből is láthatja, mennyire tiszteltük őt. Tisztelt asszonyom! Elmondották nekem, hogy fia mindig csak azt emlegette, hogy őnt szeretné viszontlátni. Épp ezért határoztam el, hogy irok önnek, mert nekem is hadba- vonult egy fiam, a kiről augusztus 22-ike óta nem tudunk semmit. Vigasztalja meg ez a levél őnt és családját hü fiok haláláért, a ki életét hazájáért áldozta fel.

Terjed a mi lapunk. És hogyan? csak egy esettel felelünk most. Van és lesz több is. Egy család már előbb megrendelte a „Heti Szemlét” Zsuron hallotta a mama, hogy milyen olvasmányok vannak ebben az ujságban. Megrendelte. És jöttek a családba más urihölgyek is. Véletlenül meglátják a „Heti Szemlét.”

— Addjátok ide. Hadd olvassam én is. Visszaküldöm.

És ez az adjátok ide hétről-hétre ismét- lődött. De mások is kérték. De már kézről- kézre nem adhatták. Mert nem került vissza. Mikor aztán a minap újra bekövetkezett, hogy „adjátok ide” a mi előfizetőnénk kerülés nélkül kirukkolt:

— Lelkem, mi már nem adhatjuk. Mi nekünk is több napi olvasmányunk.

— Akkor nincs más, mint hogy mi is megrendeljük.

(A megrendelés már beérkezett.)
E sorokat meg lapunk egy jó barátja küldötte be. Örülünk, hogy terjed a mi lapunk.

A katonák karácsonya.

Karácsony!...

A Megváltó születés napja, az Ur Jézus Krisztusé, ki születésével a békességet és sze- retetet hozta a megromlott földre. A nagy eszme arany sugarai bearanyozták az egész világot.

Karácsony! A keresztény családok leg- szebb ünnepe, amikor szegény és gazdag egy- aránt féltetesi e pár napra a megélhetés ne- héz gondjait és örül a Megváltó születésének. Örül a messze távolból haza térő szeretteinek. És a kis gyertyáktól csillogó karácsonyfa alatt örvendező gyermekeseregnek, kik összetéve ár- tatlan kis kezeiket, szemeket égre emelve ad- nak hálát Istennek e béke és szeretet ünnepéért.

Mily kedvesen megható jelenetek is azok, a mikor a szent karácsony estén a rég idők óta nem látott fiu bekopog édes anyja szegé- nyes hajlékába. Nyakáborul és megcsókolja; szinte öröm könyeket hullatnak, hogy a béke és szeretet ünnepe — ha csak egy pillanatra is, — de összehozta őket. Kigyulnak az öröm tüzek minden egyes igaz keresztény szívében és ilyenkor nincsen harag, nincsen ellenség; csak béke és szeretet.

De az ideai szent ünnepen hiába várjuk a mi fiainkat, testvéreinket, rokonainkat és apá- inkat. Hiába lessük, hogy mikor kopogtat az ajtón. Hiába várjuk őket meleg szobával. Ők nem jönnek... Nem engedi őket a hazairánt kötelesség.

Ott vannak ők a természet igazi kará- csonyfiái alatt, melyet fehér ezüst szálak helyett hópolyhek díszítenek. Aranyos diók helyett a sárgává száradt fenyőgyümölcsök csüngnek rajta. A templom kárpitja helyett a tisztán kéklő és csillagoktól ragyogó ég az ő angyal seregé- vel fog lemosolyoni rájuk. Szent oltár helyett a hatalmas ágyuk fognak előttük lenni. Az éjjeli mise orgonája és pásztor ének helyett a hegyek mellől bömbölő ágyuk, gépfegyverek és puskaropogások szinfóniája fogja költögetni őket.

De gondolatban velük leszünk. Együtt fogjuk a karácsonyt tölteni, mert az itthol ma- rad hazafias szívek nem feledkeznek meg az ő hőiesen küzdő testvéreikről és nem feled- keznek meg a kórházakban gyógyuló hős se- besültekről sem, hanem nélkülözhető kis kor- náikkal igyekeznek hozzájuk jutni, hogy ami- kor e szent békességnek ünnepén lerakják a fegyvert; a rideg harcmezőn öröm tüzek gyul- janak az ők szíveikben is.

A „Heti Szemle” szerkesztőségébe is hoz- tak 16 korona 10 fillért. Károlyi Rózsika gyűj- tötte, kinek érző szíve munkautánni kis sza- badidejét használta fel arra, hogy néhány ko- ronát gyűjtsön a katonák karácsonyi ajándékára.

Béke és szeretet ünnepe közelepsz felénk és hozod az olajat, mely a megbőszült tenger hullámaint kissé lecsendesít. Hogy aztán nem sokára megülhessük a nagy és szent békét, amikor minden fegyver lomtárba kerül, minden ellenség megbékül és megüljük az igazi kará- csonyt.

Magyar fiúk! Amig ilyen Magyar leányok lesznek; nem maradtok árván meg a harc- mezőn sem. *Jellinek Ede.*

Károlyi Rózsika ivén adakoztak: dr. Bak- kai Kálmán 1 K, dr. Uhl Károly 1 K, Simon József 1 K, Bugyi József 1 K, Sárközi Józsefné 1 K; Konstantin N. 1 K; Popod Mihály 1 K; Rathbart Miklós 1 K; Konstantinovic Demeter 1 K; Habarits Béla 1 K; Károlyi Rózsika 1 K; Mitinovits Gyéla 1 K; Lakatos Gyula 50 f; Elek Józsefné 50 f; Rácz István 1 K; Istók 50 f; Kililla József 20 f; Donka J. 10; T. J. 70 f; N. N. 30 f; N. N. 20 f; Dézsi Endre 10 fillér. (Az Oltár-egyesületnek elküldöttük. Szerk.)

Az Oltáregyesülethez adakoztak még: Dr. Timár Zsigmondné 10 K, Dr. Lengyel Alajos 10 K, Bossin Margit 2 K, özv. Váry Antalné 3 K, Kovács Erzsébet 3 K, Győri Istvánné 2 K, özv. Örményi Lászlóné 3 K, Papp Erzsé 2 K, Kancsura Veronika 2 K, a Ferenczések plebá- nia-templomában 15 K 42 f.

Templomi gyűjtés karácsonyra. A sebesültek karácsonyi megajándékozására e hó 13 án vasárnap templomainkban gyűjtés lesz. A kitett perselybe hullassuk oda adományainkat!

A színház.

— A városi színház megnyitása. —

Háboru van.

Egy elképzelni is nehéz, óriási színpadon folynak a rettenetes drámai cselekvények. És nem nézzük ám nyugodt fensőbb-séggel, mert a tragédia másoknak sorsa. A kik játszó. Hiszen a cselekvényben mi is benne vagyunk. Lelkünkkel, reményeinkkel, aggodalmainkkal a mieinknek hulló vérével. Családapák milliói eke, szerszám, toll helyett puskát szorongatnak. Ifjúságunknak az arcát az édes anya csókja, a mennyasszony mosolya helyett — a halál hideg lehellete simogatja. Ez nem színház; — ez a háboru. A világ szörnyű drámája.

Méltán mondhatná tehát bár ki is:

— Minek most a játék? A színház. Festett képe a valónak. A szándékos izgatás, mikor a világ színpada a maga véres drámájával, biztató, felemelő hős tetteivel, könnyet facsaró epizódjaival szinte a lelkünkbe markol.

Vagy imigyen:

— Forduljanak el egészen a világ színpadjától és vessük magunkat a színház hangulatába, életébe.

Nem állunk egyik véleménynek csoportjába sem.

Jól van!

Am menjenek a színházba. Vannak tekintetek, szempontok, mikkel a színháznak ez időben való működését is védhetjük, indokoltak tarthatjuk.

Első sorban az, hogy hiszen a színésznek is élni kell. A játszás, a szereplés az ő munkájuk. Hát dolgozni akar, hogy az embereknek úgy is oly nagy mértékben való könyörületére ne szoruljon. A művészet pártolása ez időben is — kötelesség.

Am, igazuk van azoknak is, a kik a nagy lelki tusák közt, a sok háborus hírek terjesztései közt — a lélek parányi fellendülése, mondjuk magasabb rendű szórakozása után vágyódnak.

Jól van!

Még hozzá tesszük mi is, hogy a színház egy-egy darabja hasznos is lehet. Értékes. Gondolatokat ébreszt, éleszt. Bátorít, vigasztal, lelket önt a csüggedésbe. Egy-egy órára felejteti velünk a gondot, az aggodalmat e nagy idők rettenetes sulyában.

De imel! Minden argumentum, minden csöppje az indoklásnak azt tételezi fel, mint kiinduló alapot, hogy a színház méltó legyen a nemzetnek nagy, történelmi hangulatához. Hogy a színházban színre hozott darabok művészi értékűek, irodalom legyen és nem gyalázkodás. És ne malaczság.

Az újabb magyar és idegenből fordító színmű írókról azt mondja egy nagytekintélyű bécsi szinkritikus, hogy van snájdigságuk, van találékonyságuk... de hiányzik náluk — a tisztesség érzete.

Ez a hiány minden időben vétek a művészet, az irodalom, nemzet intellektuális finomsága, tisztesség érzete és főleg erkölcsi ellen.

Most bűn, egyenesen hazaárulás számba megy.

A magyar nemzetet sose volt hálátlan. Perverz gyalázkodással sose fizetett az idális önfeláldozásokért és közelsimert tettekért.

Megkísérlették a fővárosban, hogy ezzel fizessenek az angyal ujjú irgalmas nővéreknek és dicső szövetségesünknek, a hős német seregeknek.

Le kellett venni a sorról az ilyen gyalázkodást.

Rajta leszünk mi is, hogy színpadunkon a közvélemény felismerje és megítélje, mi méltó ma a közönség pártfogására, mi illi be a nemzet hangulatába és mi kötelessége van a színháznak e komoly időkben; a nagy áldozatok, a vérhullásoknak és a szeretet harcának, kötelességének napjaiban. Mert a ki ma pénzt a perverz, a tisztességtelen, az arczpirító ocsmányságokért dobja oda: az bünt követ el nemcsak a maga tisztessége

ellen, de a nemzet ellen is, mely áldozatait hordja össze a haza védelmére.

Az első darabok, miket színészeink előadtak biztatók. Természetes, hogy ítéletünk még nem alakulhatott ki a színtársulat értékéről és művészi játékáról.

△ Szerencsés gondolat volt hogy berangozásoként *Ferencz József azt izente* került színre Pásztor Árpádtól: nem tulajdonképeni színdarab, hanem 5 képből álló sorozat, mely a mozgásait eleveníti fel. — A közönséget nem kellett előkészíteni az eseményekre, azonnal beletalálta magát és tapsokkal honorálta a színészek igyekező játékát — A háboru hatása meglátszik mindenütt csak félig telt meg a színház.

Vasárnap délután megismételték a beharangozó darabot. Mig este a *Nemtudomka* operette került színre. — Népszerű darab. Ugy látjuk, hogy Horváth Micsi, Lukács Sári, Dési Jenő és Simon Jenő kedvencei lesznek a színházlátogató közönségnek. Az operette egyik főkélléke a jó hanganyag megvön.

A felvonások közt a szünetet lehetne rövidebbre venni. — A kezdetet is beleszámitva egy teljes órát várt a közönség.

Hétfőn este a drámai személyzet mutatkozott be a *Tündérlaki lányok*-ban Csige Böske, Zsigmond Macezi, Forgách Déssi és Szécsi alakításai reményt nyújtanak arra, hogy sikereket fognak aratni. Kár hogy bemutatónak ilyen darabot választottak: Nemesak nő, de komolyan gondolkozó férfi is megbotránkozik egyes helyeknél. Hisz olyan szép és érzelmes színműveink vannak!!

△ **A hatvanhatodik évforduló.** Agg királyunk a világháborunak rettenetes drámája közepette decz. 2-án érte el uralkodásának 66-ik évfordulóját. Ő, a ki az idők folyásában annyit tapasztalt, látott és ért el, amennyit halandó e földön nem élt át, most uralkodásának 66-ik évfordulóján talán esenedes, népeért szálló elmélkedése közt egy táviratot kapott... A távirat szóról-szóra így hangzik:

— *Tulboldogan kérem császári és apostoli királyi fenségedet, engedje meg, hogy dicsőséges uralkodásának 66-ik évfordulóján az ötödik hadsereg leghódolatteljesebb szerencsekívánatait rakhassam felséged lábaihoz azon legalázatosabb jelentésemmel együtt, hogy az -ötödik hadsereg csapatai ma Belgrád városát a mieink birtokukba vették. Frank lovassági tábornok.*

Ezen üdvözlethez tolnak nem kell írnia magyarázatot.

A táviratra Öfelsége Frank tábornokhoz alábbi sürgönyt intézte:

— *A belgrádi várra kitűzött zászlónkra föl tekintvén a harcosok hódolatát örömmel fogadom megindult szívvel emlékszem meg derék s kitűnően vezetett balkáni haderőmről. Az ő hősiességeiknek köszönhető Belgrád birtokbavétele is. Fezencz József.*

△ **A csernoviczi érsek a miskolczi zsidó hitközséghez.** Amikor az oroszok első ízben vonultak be Csernovicba, dr. Renta Vladimir görög-keleti érsek és metropolita az oroszoktól rettegő lakosságot — felekezeti különbségre való tekintet nélkül — rezidenziájába fogadta, életüket megmentette, a szűkölködőket sajátjából élelmezte és a zsidó hitközség szentírás-tekercseit magához véve, az oroszok vandalizmusától megmentette. A miskolczi ortodox izraelita hitközség tudomást szerezve az egyházfejedelem nagylelkű ténykedéséről, köszönő iratot intézett hozzá. Az érsek erre a következő választ küldötte a zsidó hitközséghez!

— Nagybecsű, folyó évi november hó 19-én kelt 873 számú beceses átiratát, melyben a Csernovitz városát ért csapás enyhítése körüli szerény közreműködésemről emlékszik meg, szívből köszönöm. En csak a kötelességemet teljesítettem. Imádkozunk alázatosan a jó Istenhez, hogy kegyelmét ismét felénk fordítsa és hozza meg nekünk a béke áldásait. Dornawatra, 1914. november 24. Dr. Renta Vladimir görög-keleti érsek és metropolita.

△ **Az öreg diszmoszarok.** Egykor, nem is oly régen ismerte őket minden gyermek. Kicsattant az arcuk, a mi gyermekeinknek,

mikor a székesegyház, előtt meglátták úgy nagy ünnepeken, hogy készítik a „mozsarakat“ — lövésre. És ha elsültek, hangjuk egy pillanatra megrázták a gyermeki és gyöngéd női idegeket... de aztán a másik perczen szinte tapsoltak... táncoltak örömben. S ha egyszer másszor csütörtököt mondtak az öreg mozsaraknak egyike-másika, vége-hossza nem volt a bosszantásoknak, a mivel a mozsarak tűzérét el látták. Tűzér bácsi pedig a város tipikus alakja volt. Emberöltön által ismert tűzmestere. A kinek jubileumos felváltása... esemény számba ment. De az idők változtak. A modern kor sok más hagyománnyal egyetemben letörte, elseperte a mozsarakat is... meg a diszlövéseket is. Raktárba kerültek ők is, mint más emléke a régi időknek. Rozsda lepte. De hogy ellepte! És ki tudja, hány esztendeig marta-ette volna még az idő kegyetlen foga. Ha háboru nem üt be. Világháboru Csudás, népeket meglepő ágyúival és ellenállhatatlan gránátjaival. És *Belgrádnak*... Nándorfehérvárrá kellett változnia, hogy a rozsdamarjától még öregebbé vált mozsarak is megmozduljanak. Napfényre jussanak. És szabadon elkiálthassák magukat... elbőmböljenek a városon végig. Ugy történt. Deczember 2-án alkonyatra végig futott városánkban a hír, hogy... Belgrád elesett. Belgrád a mieink. Öreg estére már kicsattant valakinek az agyából az örömteli, csurgásig telt szívből, hogy *elő az öreg mozsarakkal*. Ha nem hallottunk, hallhatunk igazi ágyú szót... jöjjön a diszágyú szó. És jött. Eldurrant... végig bömbölt a városon. Az est csendjében... a nagy hírnek kételkedő melankóniai közt. De modern ember már elszakott a diszlövésektől. A moziktól, a rémdramáktól, meneküléseknek izgalmaitól jól megoldozott városi lakosok idegei felriadtak. A szelid ártatlan mozsár szó... rémes pánikot kelt. A ki ült a szobában kiszaladt. A ki lassan czammogott az utcán... neki iramodott. És itt is ott is hallatszott a kiszabadult sivitás.

— Itt a muszka!

— Ágyuzzák a várost.

Mondják, a rosz nyelvek, hogy egy ur félborotvált arccsal szaladt az utcára. Egyik másik a gyöngéd nemből elméletileg elájult, Szegény öreg jó ágyuk. Sose gondolták, hogy ilyen riadalmat okozhatnak. Idő kellett, míg meggyőződhetek még a meggyőződhethetlen peszimisták is, hogy ezek a bömbölések diszlövésék és nem háborus dörgések. Sokan szidták a koponyát, a mely arra a gondolatra vemedet, hogy a diszlövészekhez nem szokott modern embert ily gyöngédtelenül molesztálta. A pedagógia azonban feltétlenül helyesli. A modern pedagógia ugyanis elrendeli az iskolában — a *tűzriasztásokat*. A modern gyermekek idegeit előkészítik a veszedelemre. A tűzre. Az az képzelt hangulatba illeszti a lelket, az idegeket. Hát miért ne lehetne, kellene afféle háboru-riasztásokat rendezni. Jó az! Kell ez! A mi modern idegeinknek. Hiszen most már aztán... Isten örizzen, ha igazi ágyuk bömbölnének is a városban... a város felett... azokat a bömböléseket is diszlövészeként fogadnók. Nem úgy van kérem? Pedagógus.

△ **A hadikölcsönre** utóbb szerzett értesülésünk szerint — a szatmári irgalmas nővérek anyaháza *százezer* koronát jegyzett.

△ **Kongregációi élet, közös szent áldozások.** Szepőlten fogantatás napján, mely napot a magyarok lelki világa olyan kegyelettel ünnepel: a kongregációk melegséges, napsugaras ünnepe volt. Urak, polgárok, urasszonyok, polgárnők, mindkét nembeli tanuló ifjaság közös szent áldozásban vettek részt és ajánlották fel áldozásukat a mi győzelmünkért, a mi boldog jövőnkért. ostromolták meg a szivekben rejlő Jézust, a ki megsiratta hazáját. Segítségét kérték tőle, mert az ősök győzelmes hitével hisznek az emberfeletti erőben... Istennek segítségében. Fel voltak terítve valóban e napon tehát templomainkban a szeretet lakomái, a hova az Eucharistia hívta a hívek ezrért és a hol a mi Istenünk várta lakomára vendégeit. És mentek, siettek... Az utolsó vacsorán Szent János a Jézus keblére dőlt. Mily bizalmas együttlét. Mit tagadhat meg a mindenható Jézus attól, akit úgy szeretett, hogy ennyire keblére ölelt? Jézus még bizalmasabb együttlétre várta e napon az ő fiait, leányait. Most, amikor Jézus kiáradó szeretetével bennünket

is keblére ölel. Mikor vére összefoly a miénkkel, most, azért ami most nekünk éjjeli és nappali gondunk, gyötrő aggodalmunk szenvedő szép hazánkért.

Az Oltár-egylet köréből. Az Oltár-egyesület kéri a jó embereket, hogy a vasuti internátusban elhelyezett beteg, sebesült katonák karácsonyi ajándékaul szánt adományokat már jó előre bejelentse. Hiszen nagy számú katonaságról van itt szó. Jótékony kezekre van szükség. Legcélszerűbb, ha az ide szánt adományokat: (Lásd „*Találékony*“ című mai cikkünket Szerk.) kalácsot, szalonnát, talán egy kis üveg bort, süteményt, egy kis csomagba hozzák vagy küldjék az Oltárdgyesület központjához (Rákóczy utca Irsik nevelő intézet) Az Oltár-egyesület nem csak a maga betegait akarja az ünnep boldog örömeiben részesíteni. Keresi az összeköttetést a nőegyesületekkel, a Báthori női körrel, hogy egyesült erővel érjék el azt az ideális eredményt, hogy minden katona részesüljön valami kis önálló karácsonyi ajándékban. (Lásd ugyanazon cikket. Szerk.) Püspökünk maga 300 betegnek karácsonyi adományát vállalta el kegyesen. Ruhásműveket az internátusban levő gyűjtő helyre kell vinni. Az egyesület e hó első vasárnapján szokott hitbuzgalmi cselekedeteit gyakorolta.

A jezsuiták nagykáptalanja. X. Pius pápával majdnem egyidejűleg hunyt el a Jézus Társaság német származású generálisa P. Wernz is. A nagykáptalan, mely az új generálist van hivatva megválasztani, még nem ülhetett össze, de most már bizonyos, hogy február folyamán a római „Collegium Germanicum-Hungaricum“-ban tartják meg a egész világból összegyűlő választásra jogosultak az új rendfőnök választását. Olasz lapok a rend titkárában, P. Tacci-Venturi-ban sejtik az új generálist.

A Katholikus népszövetség és a háború. A magyar katolicizmus legmagasabb társadalmi szervezete, a Katholikus Népszövetség olyan erkölcsi alapokra és olyan kidolgozott szervezetre van alapítva, hogy munkásságát a háború sem volt képes megszüntetni. A nagy cselekvő munka, melyet szellemi és anyagi javainkért a társadalmi és a gazdasági téren közvetlenül a háború kiterjedéséig folytatott, most természetesebb csak a legminimálisabbra szorítkozhatik, de helyette más munkaköröket talált magának a Népszövetség a hadbavonultak és itthon maradt családtagjaik érdekében. A Katholikus Népszövetség igazgatótanácsának minap tartott ülése erről a munkásságról számolt be és egyúttal előkészítette az ideai közgyűlést is.

A katonakórházak élelmezéséről, a vállalatoknak albertletekbe, sőt harmadik kézbe való adásáról a mi lapunkban már elmondottuk a közvélemény tekintélyes részének már már hangos megnyilvánulását. Elmondottuk diszkreten, bizonyos nemével a tartózkodásnak. És kértük a legfelsőbb és illetékes hatóságot, hogy a közönség körében morajló mende-mondáknak vessen véget vagy intézkedéssel vagy erélyes nyilatkozattal. Semmi választ nem kaptunk. *Tudunkkal...* sehonnán. Pedig szerkesztői fiókunkban a levelek halmaza nyugszik, melyek újra és újra sürgetnek, hogy a radikális fellépéssel vessünk véget azoknak a tarthatatlan állapotoknak, melyekről a közönség körében hangosan beszélnek. Mi is kívánatosnak tartjuk, hogy történnék valami. De még mindig várunk. Am, ha mégis valami olyan dologról fogják lerántani az álarcot, mint a milyen például közelebb a fővárosban történt az élelmezés körül: egyenesen azokra fogunk reámutatni, a kik idejekorán való felszólalásunkra fölényes hallgatással feleltek.

Egy jó eszme. Egyik levélben azok közül valókban, melyeket szerkesztőségünkhez intéztek a kórházi élelmezések ellenőrzése ügyében, egy igen jó eszmét vet fel a levélíró. A mely eszme csakugyan megnyugtató prevencziója lenne annak a bekövetkező esélyeknek, melyekről már egy vállalkozót Budapesten ki fognak alaposan tanítani. Tojásról, viaszkról és más efféle dolgokról. Bizzák meg a Nőegyesületeknek, Oltár-egyesületnek azon tagjait (kiknek férjük egyes vállalatoknál nem érdekelt), hogy naponként

való beosztással látogassák meg a katonai kórházakat és ott személyesen őrizték ellen az élelmezést és lelkiismeretesen szerezzenek személyes tapasztalatot a katonák eledeleinek kifogástalan voltáról.

Uj jogtudor. Gönczy Miklóst politicea doctor, pölgármesteri titkárt, Gönczy Antal magyar gör. kath. esperes, szentszéki ülnök, szatmárnémetii németi részi lelkész fiát minap szombatn avatták fel a jogtudományok doktorává.

Az új moratóriumi rendelet. Szatmármegyeről és városunkról. A hivatalos lap egyik rendkívüli száma közli a kormányynak 8680—1914. M. E. számu negyedik moratóriumi rendeletét, mely némi megszorításokat és szigorításokat tartalmaz az előbbi rendelettel szemben. Az új rendelet egy paragrafusának alpontja külön megemlékezik Szatmár vármegyeről és Szatmár városáról is. Az új moratóriumi rendelet értelmében ugyanis nem esik moratorium alá az augusztus elseje előtt kelt és október elseje előtt lejárt váltón, csekken, utalványon alapuló tartozás tíz százaléka; kivéve azon adósokat, akiknek állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága illetve lakóhelye, Bereg, Szatmár, Ugoesa, vagy Ung vármegye, vagy Szatmárnémeti törvényhatósági joggal felruházott város területén van. A kormány ezen új rendeletében elismerte vármegyénk és városunk inséges állapotát és éppen ezért mentesítette az augusztus elseje előtt kelt és az október elseje után lejárt váltók csekkek stbik 10 százaléka fizetése alól. A moratorium rendelkezéseinek egyéb pontja 1915. évi január hó 31-ig, a rendelet érvényességi tartamának lejártáig természetesen Szatmár vármegyére és Szatmárnémeti városára is kötelező.

A kir. kath. tanítóképző akadémiai előadása. Tanítójelöltjeink Mária-kongregációja december 8-án, az Immaculata Virgo ünnepén igen sikerült szép akadémiát rendezett, melyen megyéspüspökünk, sok vendég és tanfőú is részt vett. A műsoros előadások igen érdekes sikerrel a következő rendben folytak le: Bán Aladár. Immaculata. Szavalt: Schilli István IV. é. Mária reményünk. Alkalmi beszéd. Mondta: Kiss Károly IV. é. Zászlónk. Szavalt: Tóth János III. é. Mária a háboruban. Bartha Béla, Kirchmájer Béla, Rác István IV. évesek s Szabó Lajos II. é. párbeszéde. Honvédő preláink. Felolvasta Dombrádi Antal IV. éves. Ima. Szavalt: Tihanyi György IV. é. t. Püspökünk lelkes, apostoli beszédet intézett az ifjúsághoz a Gondviselésről, vonatkozással a mai világháborúra.

Kitüntetett orvos. Dr. Sajó Lajost, a 28. vadászrezd főorvosát, Sajó Józsefnek, az Osztrák-Magyar Bank szatmári fiókja tiszviselőjének testvérét, érdemei elismerésül a katonai hatóság a Signum Laudis-sal tüntette ki a katonai érdemkereszt szallagján. A kitűnő főorvos jelenleg a déli harcztéren működik.

Halálozás. Részvétellel értesülünk, hogy Dávid Samuné szül. Vallerstein Laura urnő, Dávid Samu szatmári kir. törvényszéki bíró neje, mult hó 25-én Nagyváradon hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogultat Nagyváradon november 27-én helyezték a földölebe.

Ne feledkezzünk meg a harcztéren küzdő és a kórházainkban szenvedő sebesült katonáink karácsonyjáról.

Gyorsvonat Budapest és Debreczen között. V. 1703. és 1704. számu gyorsvonat, amely eddig Budapesttől csak Püspökkladányig közlekedett, már Debreczenig és vissza is közlekedik.

A Szent István Társulat a karácsonyi könyvpiacon gazdag szellemi kincseinek szép sorozatával jelent meg. Legújabb könyveinek, kiadványainak, képeinek és más tárgyainak egyik-másik megjelenése igazán irodalmi esemény. Tudományos művek. Népies olvasmányok, a szépirodalomnak kiválóságai a közönség figyelmét valósággal hívják. Megbízhatóságuk pedig páratlanul áll a magyar irodalomban. Kérjen bár ki is árjegyzéket. Ingyen kapja, csak egy levelező lapot írjon VIII., Szenikirályi-utca 28—30. Budapest. Különben az ország bármely könyvesboltjában is nagy választékra akadhat a közönség.

Hányan vannak? Bizony, mennyien vannak, a kik a jó, megbízható hírlapokat, füzeteket, könyveket, folyóiratokat elolvasásuk után vagy a nélkül is — eldobják. És rá sem gondolnak, mily örömet, intellektuális kielégítést, szórakozást szerezhetnek velük a mi sebesült-beteg katonáinknak. Vedd magadhoz az ilyen újságokat és menj a Deák-terre; ott találod Huszár Aladár könyvkereskedése előtt a rk. főgimn. ifjúságának gyűjtő szekrényét. Dobd bele. Egy-két szivart, cigarettát is mellékelhetsz.

A gabonaárak megállapítása. Az a bizottság, mely ugy a vármegyében, mint Szatmár szab. kir. városban, hivatva volt a saját területeihez a gabonaárak legmagasabb árát megállapítani: már megtartotta értekezletét. Nem könnyű munkát végzett. Hiszen száz és száz körülményt, óvatosságot és csalafintaságot kellett megvitatni, figyelembe venni. Helyi és más tekinteteket is. Végre, hosszas és zajos vita után megállapítás történt. Az árak megállapítását, mint a bizottság elhatározta, hirdetések útján is közölni fogja a közönséggel.

A hihetetlen drágaságnak idejében miniszter és hatóság azt bajtogatja, hogy nekik a *fogyasztó közönség fejlettségeire szükségük van*, hogy csökkentsék és irthassa a kiuzsorázást. Igenis, hogy nekik a fogyasztó közönség fejlettségeire szükségük van, ha a hiénák tyukszemére akarnak lépni. *Fogyasztó közönség ezt tessék megérteni.* Nem kell kimélttel lenni hanem tessék jelteni, ha panasza van. Kicsiny a zsemlye? Elsorvad a virslid? Gyanus a liszted? Csontot kaptál hus helyett? Méregdrágán öreg húst? Kilenyven kiló a máza szened? Vizes a tejed? Ne lamentálj csak és mérgeledjél, hanem eredj a hatósághoz és mond meg. Ha oda nem megy hát írj a sajtónak. Majd elmondjuk mi a mondókádat. Még a nagy nyilvánosság elé is kitarjuk. A háboru *kihasz-nálását mi tüzzel vassal pusztítjuk.* Nem fogjuk tűrni, hogy míg fiaink a hideg harcztéren küzdenek, itthon addig kizsákmányoljanak bennünket.

Az öreg harisnyák. Egy katona érdekes tanácsot ad a nagy hideg ellen bajtársai számára. Mivel térdmelgítőt és egyéb lábvédőt elegendő mennyiségben még mindig nem lehetett előteremteni, s a hideg egyre nagyobb, segítünk a bajon másképp is. A mi katonánk a feleségének öreg harisnyaszáraitól vitt magával négy darabot, s azt huzta fel. Igen nagy szolgálatot tett neki, melegen tartotta a lábszárát. Amiből az következik most már, hogy hosszú női harisnyákat, ha már használtakat is, adjunk minél többet szegény jó hőseinknek, akik nemesak főnn északon, hanem Szerbiában is sokat szenvednek a tél fagyától.

Rizs hiány. A rizs készletek megcsapantak mindenütt. Ujabb szállítmányok nem érkeznek be az országba. Az árak még feljebb emelkedtek. Azok a hántoló malmok, amelyek még rendelkeztek valamely készlettel, természetesen most igen drágán adják el. A minőségekben válogatni nem lehet.

Nincs petróleum. A petróleumfinomítók készlete kifogyott s miután nyersanyagot most beszerezni nem tudnak, egyelőre beszüntették a gyártást. Remény van rá, hogy Romániából sikerül nyers olajat behozni s ha a finomítók kapnak nyers anyagot, akkor azonnal újból elkezdik a finomítást, vagyis a petroleum készítését. Addig azonban amíg ismét petroleumhoz jutunk, takarékoskodni kell a meglévő készlettel s ha másképpen nem, hát úgy segítünk magunkon, *hogy most gyertyát égetünk.*

Mi lesz a háboru után lóállományunkkal? Széchenyi Aladár gróf nyílt levelére Podmaniczky Gyula min. tanácsos a Köztelek-ben válaszol. Eszerint a hadvezetőséget teljesen kielégítette lótenyésztésünk, mely még a szövetséges birodalmat is ellátta pótlásokkal. *A háboru után a lóanyag azon vidékre kerül vissza, ahonét elkerült;* a hadikórházakból kikerült lovak pedig a kiszagdák kezeihez jutnak, akik abban a kedvezményben is részesülnek egyes szegényebb vidékeken, hogy lovaik részére az állomásokon egy-egy ingyen fedező mén legyen.

Háborus délután. A Szatmári Jótékony Nőegyesület, mely 64 éves múltjához hiven legott e korszakos idő első villanásainál az emberszeretet munkásainak arcvonalába állott s eddig is a legönfelállóbb, áldásos tevékenységet fejtette ki minden oldalon, decz. 12-én d. u. 4 órai kezdettel a városi színházban háborus délutánt rendez a helybeli katonai kórházak sebesültjeinek karácsonyfája javára, következő műsorral: 1. *Prolog*, irta Szabados Ede ref. főgimn. tanár ur, szavalja Unger Irén urleány. 2. Szabad előadás: *A nő a szeretet harcában*. Mondja Bodnár Gáspár képezde tanár ur. 3. *Wagner*: a) *Ballada* a Bolygó Hollandi c. operából b) *Erzsébet belépője* Tannhäuser c. operából; éneklí dr. Fekete Dezsőné urasszony. 4. *Mendelssohn*: *zongoratrio* D-moll molto Allegro agitato, Andante con moto tranquillo; előadják: Bendiner Nándor zeneiskolai igazgató, zongoraművész ur, dr. Domokos Andor ur (hegedű), ifj. Tejes István ur (gordonka). 5. a) *Csatadal*, b) *Ima a hazáért*; szövegét irta Mátray Lajos ref. főgimn. tanár ur, zenéjét szerzette Bendiner Nándor ur; éneklí dr. Fekete Dezsőné urasszony, zongorán kíséri a szerző. 6. *A Dnyeszter partján*; éneklí Oláh Feri zenekarának kísérete mellett dr. Fábrián Lajos, dr. Ádám István és Deák Kálmán urak. — Helyárak: alsó és középpáholy 6 K, felsőpáholy 5 K, támlásszék 150 K, kőrszék 1 K, zártzék 60 f, karzati ülőhely a közepén 40 f, oldalt 30 f, diákjegy és állóhely 20 fillér. Tekintettel a nemes, emberbaráti célra városunk minden jó ügyet támogatni kész közönségét szeretettel kéri s csupán ezuton hívja meg a Jót Nőegyesület. Jegyek előre válthatók Lövy Miksa könyvkereskedésében. Felülfizetéseket — tekintve a nemes célt — köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz az Elnökség.

A Jótékony Nőegyesület árvái szegényei javára kegyes adományok: dr. Boromisza Tibor püspök ur ömél. 200 K, Hehelein Károly kanonok urtól 30 K, Pemp Antal kanonok urtól 20 K, Benkő József kanonok-plebánus urtól 30 K, Szabó István kanonok urtól 20 K, dr. Szentgyörgyi Jordáh Károly kanonok urtól 10 K, Hámon Róbert püsp. irodaigazgató urtól 10 K. Mély hálával köszöni és nyugtazza az Elnökség. — *Vetés község*. A görög kath. hitközség gyűjtése 27 K 20 fillér a sebesült katonák részére, melyet hálás szívvél nyugtáz a Jótékony Nőegylet Elnöksége.

Dohánytermelők figyelmébe. A szatmári dohánybeváltó hivatalnál január 2-án, a nagykárolyinál december 15-én kezdődik a dohánybeváltás.

A termékek árának megállapítása. A kormány rendeletileg megállapította a buza, rozs, árpa, tenget, ugyszintén az ezekből előállított liszt legmagasabb árát, illetve előírta a megállapítás módját. A megállapítást bizottságok végzik és pedig törvényhatóságokként, vármegyéként, városokként és járásonként. A vármegyei bizottság tagjai a főispán, vagy helyettese elnökle alatt az alispán, a járási főszolgabírák és a rendezett tanácsú városok polgármesterei. A törvényhatósági jogu városokban a főispán elnökle alatt a városi tanács tagjai. A bizottságok a kereskedelmi és iparkamara kiküldött képviselőjének meghallgatása után határoznak. A debreczeni ker. és iparkamara a Szatmár városi bizottságba képviselőjéül Frankl Mihály terménykereskedőt küldötte ki.

A harkai népfelkelő becsülete. Sopronból írják, hogy egy harkai parasztember, aki békés időben tejet szállított egy soproni kereskedőnek, pénzsűkében volt, amikor a harcra kellett mennie. Felkereste tehát az ismerős kereskedőt és kért tőle tíz koronát kölcsönbe. — Ha visszajövök, megfizetem tekintetes uram, ha pedig nem jönnek vissza, nézze, ezt az ezüst órát elküldöm az őt forint fejében. A napokban sebesült katonák érkeztek Sopronba és azok egyike meghozta az ezüst órát a kereskedőnek.

Rendelet az eladásra szánt kenyér előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról. A miniszterium az eladásra szánt kenyér előállítása és forgalombahozatala tárgyában most rendeletet tesz közzé, a mely négy nap előtt megjelent s a liszt keverését szabályozó rendelet szerint burgonyát csak oly kenyér sütéshez szabad használni, a mely árpa, vagy tengeriliszttel kevert buza-, vagy rozslisztből készül. Ha a kenyérhez 20 sulyrésznél több burgonyát használtak fel, a burgonyasulyrészek számát a kenyérré ragasztott czédulán fel kell tüntetni. Eladott süteményt vagy kenyeret visszavenni, vagy friss czikkal kicserélni nem szabad. Ezek a rendelkezések nemcsak a pékekre és e czikkok elárúsításával foglalkozó üzletekre, hanem közfogyasztási szövetkezetekre is vonatkoznak. A ki e rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el és a mennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, 15 napig terjedő elzárással és 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. A rendelet a kihirdetés napján lép életbe.

NÉPHUMOR.

Háborus—Mókaságok.

A gyászlevél.

A következő jelentést olvassuk: Fehér Miklós és Fekete Péter fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy Német és Ausztria-Magyarország akarata előtt meghajolva, a forrón szeretett gyermek, rokon, szövetségese stb. Belgium királyság, az összes európai érdemrendek tulajdonosa két hónapi kínos szenvedés után jobblétre szenderült. A drága halott földi maradványai f. hó 16. fognak a szövetséges hadseregek részvételével az anyaföldnek átadni. Keszoruk mellőzését és csendes részvétet kérünk. Antwerpen, 1914. okt. 16.

A sohai vizontlátásra! Grey E. apa, Joffre anya, Nikita nagyatyja, Pvincare néneje, Mánuel mostoha fivére.

Kedélyesség a kórházban.

Kardvágás érte. Szájától a fülig fel van hasítva az arca. A fáját jellemző energiával türi fájdalmát, míg mellette egy másik ágyon iszonyuan nyög egy sváb. vitéz. A magyar csak türi, hallgatja egy darabig. Végre kifogy a türelemből s végső elkeseredésében így szól a szomszédjához: Ugyan hallgass már, te legalább pipázhatsz, de én még azt sem tudok, mert szelel a pofám!

Mikor a baka vigasztal.

Nagy, gondos szeretettel kötözi két ápolónő a sebesült székely lábát. A vitéz úgy érzi, hogy illenék megkezdeni a társalgást. Megszólal: Aztán mondják csak asszonyok már a nagyságák, vagy még leányok? Leányok vagyunk hangzott a felvilágosító válasz. — Nem tudni, miú mellézköngéket érzett ki belőle a jó szívű góbé, de kis pauza után így folytatja: Hm! Hm! No nem baj! Tudják a nagyságák, most annyi fiatal legény hal meg a csatában, hogy igazán nem szégyen ha, valaki nem megy férjhez. Nem baj!

A furfangos baka.

Könnyű sebbel jött haza karján. A kórházban rendes szokás szerint szépen megkéri az ápolós nőjét, hogy írjon helyette egy levelet, majd ő diktálja.

Kedves Kati!

— Meg van.

— Szomoruan tudatom veled, hogy nagy szerencsétlenség ért. A csatában átlótték a karomat s most le kellett vágni.

— De én ezt nem írom, hiszen ez nem igaz!

— De szépen kérem a nagyságát, írja úgy, amint mondom, mert így akarom megtudni, hogy igazán szeret-e a Kati?

A nagy gond.

Félfülét vitte el a srapel egy székelyudvarhelyi legénynek. Gyógyulása közben sokszor el-el tűnődött. Egyszer aztán így szólt: Tudják-e a nagyságák, mit csinállok majd otthon ha a leányokkal beszélek?

— Mit?

— Hát van egy kis pörge kalapom, azt majd jól erre az oldalra húzom, hogy ne lássák a csorba fületem.

Am hála az orvosi tudománynak és a gondos ápolásnak, begyógyult a seb és a vitéz készült vissza a harcra. Szomoruan nagy gondokba merülve jár fel alá a folyosón.

— Megszólítják. — Mondja csak K. miért jár maga olyan busan? Csak nem fél visszamenni?

— Nem félek én, kérem, kérem csak azon gondolkodom, hogy ha most meg majd a másik fületem lövi el az az átkozott muszka hogyan teszem fel a kalapomat, ha a leányokkal beszélek.

De azért tévedne, aki azt hinné, hogy minden katonánk ilyen talpraesett kőpé. Nem. Akad, bakáknál az önkéntelen humorra is példa, mint annak a * legénynek a levele is bizonyítja, ki a szeptemberi két nagy lemergi csata után a következő „örvendetes“ sorokat írta haza:

Kedves szüleim!

Örömmel tudatom, hogy gyorsan közelünk hazafelé. Már a magyar határon állunk. Ha így folytatjuk, Isten segítségével nem sokára ottkon leszünk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Eger. Igen köszönöm. A karácsonyi számban az egyik. A másik kettő adott alkalommal. — **Vidéki kaszinó.** Nándorfelkény magyar volt 1521-ig. Közvetlenül a mohácsi vész előtti időig. — **Figyelő.** S. S. Bizony azok a számok már nem kaphatók. Elvitték a nyomdából. Hát a hízelgő dícséret után legcsúsztrübb lenne, ha megrendelné. Akkor aztán nem kellene sajnálkoznia, hogy már nem szeresheti meg. — **Tisza-Szamosközli.** Ugy olvassuk, hogy annak az ármentesítő társulatnak választmányi gyűlése decz. 15-én és közgyűlése pedig u. e hó 16-án lesz. — **Krónikás.** A háboru krónikáját egyidőre szüneteltetjük. Ugy a háboru rettenetes kiszélesedése, mint a mi szinte legyőzhetetlen tárgyhalmazunk oka annak. De fel nem hagyunk vele. Készen van rendben van . . . mihelyt egy kis szünet lesz az események hőmpölygésében . . . azonnal hozzátjuk. Egykor megbecsülhetetlen okmány és forrása lesz a háboru történetírójának.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Gárdos Ferencz könyvkötő
SZATMÁR
Kazinczy-utca 4

Horgony-thymol-kenőcs.
Könnyebb sérüléseknél, nyitott és égési sebeknél. Adag: kor. —.80.

Horgony-Liniment. Capsici compos.
a Horgony-Pain-Expeller pótléka.
Fájdalommentes bedörzsölés hüléseknél, rheumánál, köszvényénél stb.
Üvegje: kor. —.80, 1.40, 2.—.

Horgony-vas-albuminat-festvény.
Vérszegénységnek és sápkórtnál.
Üvegje: kor. 1.40.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban vagy közvetlenül beszerezhető
Dr. Richter „Az arany orozslánhoz“ címzett, gyógyszerárától, Prága I, Elisabethstrasse 5.

Megjelent a Pázmány Képes Naptár. Máriapócsi Nagy Képes Naptár. Máriapócsi Kis Képes Naptár. Ára 60 fillér.

Tömeges rendelésnél készpénz ellenében darabonként 26 fillér. Portó megrendelöt terheli.

A Szatmári Bazárban

az összes játék-, díszmű-, emlék és rövid-
áru cikkeket helyszűke miatt a közeledő

karácsonyi és ujévi vásár

idényalkalmából mélyen leszártott áron
bocsátom a n. é. közönség rendelkezésére.

Blatniczky István

KAZINCZY-UTCZA 10.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

100.000

lábat tesz tönkre a szűk cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

Walek János

cipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

ŐSZI SZÉL

az arera, kézre egyaránt rossz hatást gyakorol. Arc és kéz **ápolására** használt cikkek, **puderek, kézfinomítók, szájjvizek, fogporok, elsőrendű illatosítók, továbbá manikur és fésű-kazetták, Kodakgépek** beszerezhetők

BARTÓK drogériában

Kocsitulajdonosok figyelmébe:

BENYÓ ANDOR

kocsigyártó Szatmár-Németi, Szirmai-utca 11.

Ajánlja magát mindennemű új és újabb divatu

kocsik készítésére.

Készít ruganyos kocsikat, homokfutókat, szánkókat és gazdasági eszközöket a legjobb és legszebb kivitelben.

Raktáron tart új és javított kocsikat.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetne

Tekintettel a rossz pénzügyi viszonyokra, vevőimet kedvező fizetési feltételekben részesítem.

Kocsitulajdonosok figyelm

XXXI-ik magyar királyi játékonycélu államsorsjáték.

Ezen pénzsorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és játékonycélokra fog fordítani. Ezen sorsjátéknak összesen 1485 nyereménye van, melyeknek összes értéke 475,000 K-ra rug készpénzben.

Főnyeremény **200.000** korona készpénzben.

továbbá:

1 főnyeremény . . .	30,000 K	20 nyer. á 200 K	4,000 K
1 " " " "	20,000 " "	40 " " " 50 "	2,000 " "
1 " " " "	10,000 " "	100 " " " 100 "	10,000 " "
1 " " " "	5,000 " "	200 " " " 50 "	10,000 " "
5 nyerem. á 1,000 K	5,000 " "	2500 " " " 20 "	50,000 " "
5 " " " " 500 K	2,500 " "	12000 " " " 10 "	120,000 " "
10 " " " " 220 " 2,500 "		14885 nyer. összes.	475,000 K

Huzás visszavonhatatlanul 1914. december hó 9-én.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a m. kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapeston (Vámpalota) portómentesen küldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytőzsdében és váltó-üzletben. Játéktervet ingyen és bérmentve küld a

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Minden **Nagyságos**

Tekintetes

Nemzetes és

Polgár asszonynak

öröme telik a festésben, hogyha

VÁMOS ÁRON

kizárólagos **festékkereskedésében**

Szatmár, törvényszékkal szemben

szerzi be **padló festék** szükségletét

1 korona 20 fillértől feljebb.

Telefon 368. sz.

Üzletáthelyezés.

Van szerencsém a n. érd. közönség szives tudomására adni, hogy a **18 év óta** a Károlyi utca 2. szám alatt (az Antal Dr.-féle házban fennálló

szücs- és kötszerüzletemet

f. évi november hó 1-től a **Kazinczy-utca 5. sz. alá**, a volt kir. kath. főgimnázium épületébe helyezem át s azt teljesen a mai kor igényeinek megfelelően rendezem be.

Ahol is raktáron tartok mindennemű **női szőrmedivat-ujdonságokat, boákat, muffokat, sapkákat**, (olesőbb és finomabb kivitelben); ugyszintén **férfi cikkeket, bundákban, lábszákokban, vadász-muffokban, szőrmesapkák és téli kesztyűkben**, valamint mindennemű **szőrme bőrárakban nagy választékot tartok.**

Hasonlóképen kötszer árakban: irrigator készletekben, sérvkötkben stb. nagy választék.

Midőn az ezideig irányomban tanúsított szives pártfogásért köszönetet mondok, kérem azzal a jövőben is fokozottabb mértékben megtisztelni sziveskedjék.

Teljes tisztelettel

Görömbey János.

Inglük József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű **polgári öltönyöket, papi reverendákat**; mindennemű öltöny készítésnél a fősulyt az **elegáns szabás és finom kivitelre** fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben. Elsőrangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem **nagy forgalma** által áruimat **olcsóbb ár mellett szállíthatom**, mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.

ORGONA-GYÁR

villamos gépekkel berendezve.

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomás, esőrendszer szerinti (pneumatikus) tartós és nemeshangu orgonákat szállít. Orgonajavításokat és orgonahangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít. Jókarbantartást mérsékelt árban elvállal.

RIEGER OTTÓ

os. és kir. udvari szállító.

Hazánk legnagyobb orgonájának: a király orgonájának alkotója, a Szent-Sír lovagja és a Ferencz József-rend tulajdonosa.

BUDAPEST, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Tervezeteket, rajzokat és katalógust kívánatra díjmentesen küld. A párisi, bécsi és pécsi kiállításokon több helyről kitüntette. Gyáram 89 évi fennállás óta 1900 orgonát szállított, közte a koronázási templom király orgonáját, mely orgonámú 80 változatú és villanyerőre van berendezve.